

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

Family Dynamics in Biblical Literature - 63018

Last update 17-09-2018

HU Credits: 4

Degree/Cycle: 2nd degree (Master)

Responsible Department: Melton Blended Masters in Jewish Education

Academic year: 0

Semester: Yearly

Teaching Languages: English

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: Dr. Bryna Levy

Coordinator Email: brynaj.levy@gmail.com

Coordinator Office Hours:

Teaching Staff:

Dr. levy brayna

Course/Module description:

Does the Bible and its commentators present an ideal family? We will examine what are the necessary elements for building a family, and deal with issues regarding communication, support and comfort, love and containment, dedication and loyalty. We will understand the stories within the context of the ancient world and throughout the generations, through the lens of biblical exegesis, as well as their relevance for our present day. We will consider the structure of the family in the Bible. We will address questions such as "Did Ishmael honor his father Abraham? How did David deal with his rebellious son Absalom?"

Course/Module aims:

To learn the text and understand various exegetical approaches: Study and analysis of various textual units, commentary and how to teach them in a classroom.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

To divide a unit of biblical text into its parts, to find key words, to discriminate between essential and less essential elements. To determine between differing viewpoints of parallel texts, and to construct a complete picture from them. To analyze the words of various exegetes, to critique them and to decide between the various commentaries. To discriminate between the method of "pshat" and "drash" and to be able to define the difference between them. To explain the goal of the book, its lessons and uniqueness in relation to other books.

Attendance requirements(%):

80

Teaching arrangement and method of instruction: Lecture and deliberation based upon preparatory reading by the students.

Course/Module Content:

Fathers and sons, Fathers and Daughters, Mothers and Sons, Brothers and Sisters, Husbands and Wives, The Tests of Parenthood, Grandparents, In-law

Required Reading:

המשפחה הראשונה: חייהם של אדם וחוה בתוך בגן. התפתחותם החברתית ומוסרית לפני ואחרי החטא.

Joel Rosenberg, "The Garden Story Forward and Backward The non-narrative dimension of Gen. 2-3, Prooftexts 1 (1981), pp. 1-27.

שלמה פינס, "דברי הרמב"ן על אדם הראשון בגן עדן לאור פירושים אחרים על בראשית ב' וג'", גלות אחר גולה, ירושלים (1988), עמ' 159-164.

חוה וחווייה: דמותו של הנחש המפתה והמניעים לחטאה של חוה.

Reuven Kimmelman, "The Secuction of Eve and the Exegetical Politics of Gender", Biblical Interpretation IV No. 1, (January 1996).

John Phillips, "Pandora: The Sorrow to Men Who Eat Bread", Eve the History of an Idea, (1988), pp.16-24.

משפחת אברהם: יחסים בין הגר ושרי, גירוש ישמעאל והגר, "וירע הדבר מאד בעיני אברהם על עדות בנו", נסיון העקרות של שרה אמינו.

משה עמנואלי, "אברהם מול שרה והגר", בית מקרא כ (תשל"ה), 554-561.
גבריאל חיים כהן, "שיפוט מוסרי לדמויות מקראיות להערכת דמותה של שרה אמנו", דרכים במקרא ובהוראתו, (תשנ"ז), עמ' 199-213.

אליעזר ברט, "דמותה של שרה בנסיון הרביעי בפרשת יום ב', המקרא בראי מפרשיו, (תשנ"ד), עמ' 157-169.

יוסף רוט-רותם, "האכספוזיציה בסיפור גירוש ישמעאל", בית מקרא 43, ב (תשנ"ח).

אמנון שפירא, "והוא יהיה פרא אדם", בית מקרא מא (תשנ"ו), 101-127.

Phyllis Trible, "Hagar The Desolation of Rejection", Texts of Terror, (1975) pp.9-35.

Elie Wiesel, "Ishmael and Hagar", The Life of Covenant, (1986) 235-249.

Judith R. Baskin, "Rabbinic Reflections on the Barren Wife", HTR 82:1 (1989) 101-114.

Aviva Zorenberg, "Cries and Whispers", Beginning Anew, NY (1997), pp.174-200.

Yehuda Gellman, "And Sarah Died", Tradition 32,1 (1997), pp. 57-67.

David Berger, "On the Morality of the Patriarchs in Jewish Polemic and Exegesis", Understanding Scripture, ed. Clemens Thomas and Michael Wyschogrod, (1987), pp. 49-62.

עקדת יצחק: הנסיון האחרון של אברהם - נסיון אב ובנו.

נחמה ליבוביץ, "פרשת העקדה", דרכים במקרא ובהוראתו, (תשנ"ז), עמ' 11-34.
שלום שפיגל, "מאגדות העקדה", בתוך ספר היובל אלכסנדר מארכס, חלק העברי, עמ' תע"א-תקמ"ז.
יעקב אלבוים, "עוד על אגדות העקדה", מחקרי ירושלים בספרות עברית ט (תשמ"ו), עמ' 341-356.
שולמית אליצור, "עקדת יצחק בבכי או בשמחה? השפעת מסעי הצלב על הסיפור המקראי בפיוטים", עט הדעת א, (תשנ"ז), 15-35.

גילי זיוון, "לא האיל - אברהם הוא הקורבן: עקדת יצחק, על פי הגותו של הרב סולוביצ'יק", דמוי 13/1 (תשנ"ו), עמ' 24-31.

חנה כשר, "איך יצונו ה' לעשות תועבה כזאת!?" ביקורת עקדת יצחק על פי ר' יוסף אבן-כספי, עט הדעת א, (תשנ"ז), 39-47.

שרה יפת, "נסיון העקדה וניסיון איוב - מה ביניהם?", איוב במקרא בהגות באמנות, ערכה לאה מזור, י-ם (תשנ"ה), עמ' 13-33.

שרה יפת, "פירוש רשב"ם לעקדה", המקרא בראי מפרשיו, (תשנ"ד), עמ' 349-366.

Lewis M. Barth, "Introducing the Akedah: A Comparison of Two Midrashic Presentations", *A Tribute to Geza Vermes, England* (1990), pp. 125-138.

M.R. Niehoff, "The Return of Myth in Genesis Rabbah on the Akeda", *JJS* 46 (1995), pp. 69-87.

Jerome I. Gellman, "A Hasidic Interpretation of the Binding of Isaac: Rabbi Leiner of Izbica", *Between Religion and Ethics*, Bar Ilan (1993), pp. xxiii-xxix.

Gordon J. Wenham, "The Akedah: A Paradigm of Sacrifice", *Pomegranates and Golden Bells*, (1995), pp. 93-102.

Erich Auerbach, "Odysseus' Scar", *Mimesis*, (1965), pp. 9-13.

Gerome Gelman, *The Fear the Trembling and the Fire*, London (1991).

Louis Feldman, "Josephus As a Biblical Interpreter: The Akedah", *JQR* LXXV, No. 3 (January, 1985) 212-52.

יצחק ורבקה: נסיון העקרות, "ויתרוצצו הבנים בקרבה", חוסר תקשורת בן בעל לאשה, ברכת יצחק, והמאבק לבכורה.

יואל בן נון, "פרשיות יצחק", מגדים כה (כסלו תשנ"ו), עמ' 35-77.

שלמה ויסבליט, "דמותו של יצחק באספקלריא של דרשות חז"ל, ספר גבריהו א' (תשמ"ט), עמ' 29-34.

ח"י חמיאל, "אם יעקב ועשו, בית מקרא 32, ד תשמ"ז, (332-344), 10. ברכת יצחק

לאה פרנקל, "התחלת סדר "אלה תולדות יצחק", פרקים במקרא דרכים חדשות בפרשנות, (1981), עמ' 32-59.

יעקב ועשו: "ממעריך יפרדו" ההבדלים בין התאומים. יעקב ועשו כסמלים לישראל ורומי, שאלת הרמאות כאמצעי להשגת הברכה והבכורה.

לאה פרנקל, "יעקב ועשו והתפתחות היחסים ביניהם, פרקים במקרא דרכים חדשות בפרשנות, (1981), עמ' 61-159.

גרשון ברין, "בכורת עשו ויעקב", סוגיות במקרא ובמגילות, (1994), 60-65.

אמנון שפירא, "יעקב ועשו קריאה רב משמעית", עיוני מקרא ופרשנות ד' (תשנ"ז), עמ' 249-282.

ר' נסים גירונדי, דרשות הר"ן, דרוש שני.

משה גרסיאל, "המבנה הספרותי והמסר בסיפורי יעקב ועשו", הגות במקרא ד', (1983), עמ' 69-123.

David Daube, "Summum Ius -- Summa Iniuria", *Studies in Biblical Law*, (1947).

Joseph Rackman, "Was Isaac Deceived?", *Judaism* 43,1, (1994), pp. 37-45.

יעקב ויוסף: "כי בן זקונים הוא לו", כתנת הפסים, חלומות יוסף "ואביו שמר את הדבר".

יואל בן נון, "הפולג והאחדות - כפל הטעות המרה והלם הגילוי: מפני מה לא שלח יוסף (שליח) אל

אביו?" , מגדים א (תשמ"ו), עמ' 20-31.
דניאל טרופר, "ישן מפני חדש תוציאו" זווית ראייה חדשה להבנת ספור יוסף ואחיו.
שולמית אליצור, "הספור המקראי בפיוט עיונים במעשה יוסף ואחיו", מחקרים במקרא ובחנך (תשנ"ו),
עמ' 21-32.

יוסף ואחיו: שנאת אחים, מי מכר את יוסף?
Adele Berlin, "Point of View", *Poetics and Interpretation of Biblical Narrative*, 1983,
pp. 43-151.
Edward L. Greenstein "An Equivocal Reading of the Sale of Joseph", pp.114-125.
Literary Interpretations of Biblical Narrative.
E. Levesque, "Les Mots Egyptiens Dans L'histoire De Joseph, *Revue Biblique*, (1989)
pp. 412-419.
Josie Glausiusz, "A Natural History of Mummies", *Discover Magazine*, May 1998, p.
23.
משה אברבך, "יוסף ואחיו - בראי תולדות שבטי ישראל", בית מקרא לב (תשמ"ז), עמ' 114-120.

יהודה וראובן: שאלת בכורה ובחירה .
גבריאל חיים כהן, "מנהיגות בעמות בסיפורי יוסף, הגות במקרא (ד) 1983, עמ' 129-149.
מאיר שילוח, "ויאמר...ויאמר", ספר קורנגרין, ת"א תשכ"ד עמ' 251-267.
Judah Goldin, "Reuben", *Minhah le-Nahum*, England (1993), pp.133-141.

יהודה ותמר: סוגית היבום
Judah Goldin, "The Youngest Son or Where Does Genesis 38 Belong", *JBL* 96/1
(1977) 27-44.
J.Alberto Soggin, "Judah and Tamar (Genesis 38)", *Of Prophets' Visions and the
Wisdom of Sages*, England (1993).
Aaron Wildavsky, "Survival Must Not Be Gained Through Sin: The Moral of the Joseph
Stories Prefigured Through Judah and Tamar", *JSOT* 62 (1994), pp. 37-48..
אשת פוטיפר: יוסף הצדיק, "קיים זה מה שכתוב בזה".

James Kugel, *In Potiphar's House: The Interpretative Life of Biblical Texts*, San
Francisco (1990).

פרשני ימי הביניים:

רש"י

רשב"ם

ראב"ע

רמב"ן

צרור המור

אברבנאל

יצחק עראמה

רד"ק

בעל הטורים

חזקוני

רס"ג

בחיי

ספורנו

יוסף בכור שור

ספרות רבנית פרשנים מודרניים

מדרש רבה ר' ד.צ. הופמן

מדרש תנחומא נצי"ב

מדרש שכל טוב שד"ל

מדרש לקח טוב ארליך

מדרש הגדול בנו יעקב

אגדת בראשית תורה שלמה

ספר הישר

נחמה ליבוביץ, עיונים בספר בראשית-דברים, ירושלים, (תשנ"ח).

פנינה גלפז-פלר, ויולד יחסי ילדים והורים בסיפור ובחוק המקראי

Nahum Sarna, *The JPS Torah Commentary, Genesis, Phil.* (1989).

E.A. Speiser, *The Anchor Bible, Genesis*, NY (1962).

Eric Lowenthal, *The Joseph Narrative in Genesis: An Interpretation*, NY (1973).

Louis Jacobs, "The Problem of the Akedah in Jewish Philosophy", in *Kierkegaard's Fear and Trembling*, (Alabama, 1981).

Additional Reading Material:

המשפחה הראשונה: חייהם של אדם וחוה בתוך בגן. התפתחותם החברתית ומוסרית לפני ואחרי החטא.

Joel Rosenberg, "The Garden Story Forward and Backward The non-narrative dimension of Gen. 2-3, *Prooftexts 1* (1981), pp. 1-27.

שלמה פינס, "דברי הרמב"ן על אדם הראשון בגן עדן לאור פירושים אחרים על בראשית ב' וג'", גלות אחר גולה, ירושלים (1988), עמ' 159-164.

חוה וחווייה: דמותו של הנחש המפתה והמניעים לחטאה של חוה.

Reuven Kimmelman, "The Seduction of Eve and the Exegetical Politics of Gender", *Biblical Interpretation IV No. 1*, (January 1996).

John Phillips, "Pandora: The Sorrow to Men Who Eat Bread", *Eve the History of an Idea*, (1988), pp. 16-24.

משפחת אברהם: יחסים בין הגר ושרי, גירוש ישמעאל והגר, "וירע הדבר מאד בעיני אברהם על עדות בנו", נסיון העקרות של שרה אמינו.

משה עמנואלי, "אברהם מול שרה והגר", בית מקרא כ (תשל"ה), 554-561.

גבריאלי חיים כהן, "שיפוט מוסרי לדמיות מקראיות להערכת דמותה של שרה אמנו", דרכים במקרא ובהוראתו, (תשנ"ז), עמ' 213-199.

אליעזר ברט, "דמותה של שרה בנסיון הרביעי בפרשת יום ב', המקרא בראי מפרשיו, (תשנ"ד), עמ' 157-169.

יוסף רוט-רותם, "האכספוזיציה בסיפור גירוש ישמעאל", בית מקרא 43, ב (תשנ"ח).

אמנון שפירא, "והוא יהיה פרא אדם", בית מקרא מא (תשנ"ו), 127-101.

Phyllis Trible, "Hagar The Desolation of Rejection", *Texts of Terror*, (1975) pp.9-35.

Elie Wiesel, "Ishmael and Hagar", *The Life of Covenant*, (1986) 235-249.

Judith R. Baskin, "Rabbinic Reflections on the Barren Wife", *HTR* 82:1 (1989) 101-114.

Aviva Zorenberg, "Cries and Whispers", *Beginning Anew*, NY (1997), pp.174-200.

Yehuda Gellman, "And Sarah Died", *Tradition* 32,1 (1997), pp. 57-67.

David Berger, "On the Morality of the Patriarchs in Jewish Polemic and Exegesis", *Understanding Scripture*, ed. Clemens Thomas and Michael Wyschogrod, (1987), pp. 49-62.

עקדת יצחק: הנסיון האחרון של אברהם - נסיון אב ובנו.

נחמה ליבוביץ, "פרשת העקדה", דרכים במקרא ובהוראתו, (תשנ"ז), עמ' 34-11.
שלום שפיגל, "מאגדות העקדה", בתוך ספר היוכל אלכסנדר מארכס, חלק העברי, עמ' תע"א-תקמ"ז.
יעקב אלבוים, "עוד על אגדות העקדה", מחקרי ירושלים בספרות עברית ט (תשמ"ו), עמ' 356-341.
שולמית אליצור, "עקדת יצחק בבכי או בשמחה? השפעת מסעי הצלב על הסיפור המקראי בפיוטים", עט הדעת א, (תשנ"ז), 35-15.

גילי זיוון, "לא האיל - אברהם הוא הקורבן: עקדת יצחק, על פי הגותו של הרב סולוביצ'יק", דמוי 13/1 (תשנ"ו), עמ' 31-24.

חנה כשר, "איך יצונו ה' לעשות תועבה כזאת!?" ביקורת עקדת יצחק על פי ר' יוסף אבן-כספי, עט הדעת א, (תשנ"ז), 47-39.

שרה יפת, "נסיון העקדה וניסיון איוב - מה ביניהם?", איוב במקרא בהגות באמנות, ערכה לאה מזור, י-ם (תשנ"ה), עמ' 33-13.

שרה יפת, "פירוש רשב"ם לעקדה", המקרא בראי מפרשיו, (תשנ"ד), עמ' 366-349.

Lewis M. Barth, "Introducing the Akedah: A Comparison of Two Midrashic Presentations", *A Tribute to Geza Vermes, England* (1990), pp. 125-138.

M.R. Niehoff, "The Return of Myth in Genesis Rabbah on the Akeda", *JJS* 46 (1995), pp.69-87.

Jerome I. Gellman, "A Hasidic Interpretation of the Binding of Isaac: Rabbi Leiner of Izbica", *Between Religion and Ethics*, Bar Ilan (1993), pp. xxiii-xxix.

Gordon J. Wenham, "The Akedah: A Paradigm of Sacrifice", *Pomegranates and Golden Bells*, (1995), pp. 93-102.

Erich Auerbach, "Odysseus' Scar", *Mimesis*, (1965), pp. 9-13.

Gerome Gelman, *The Fear the Trembling and the Fire*, London (1991).

Louis Feldman, "Josephus As a Biblical Interpreter: The Akedah", *JQR* LXXV, No. 3 (January, 1985) 212-52.

יצחק ורבקה: נסיון העקרות, "ויתרוצצו הבנים בקרבה", חוסר תקשורת בן בעל לאשה, ברכת יצחק, והמאבק לבכורה.

יואל בן נון, "פרשיות יצחק", מגדים כה (כסלו תשנ"ו), עמ' 35-77.
שלמה ויסבליט, "דמותו של יצחק באספקלריא של דרשות חז"ל, ספר גבריהו א' (תשמ"ט), עמ' 29-34.
ח"י חמיאל, "אם יעקב ועשו, בית מקרא 32, ד תשמ"ז, 332-344.
10. ברכת יצחק
לאה פרנקל, "התחלת סדר "אלה תולדות יצחק", פרקים במקרא דרכים חדשות בפרשנות, (1981), עמ' 32-59.
יעקב ועשו: "ממעיק יפרדו" ההבדלים בין התאומים. יעקב ועשו כסמלים לישראל ורומי, שאלת הרמאות כאמצעי להשגת הברכה והבכורה.
לאה פרנקל, "יעקב ועשו והתפתחות היחסים ביניהם, פרקים במקרא דרכים חדשות בפרשנות, (1981), עמ' 61-159.
גרשון ברין, "בכורת עשו ויעקב", סוגיות במקרא ובמגילות, (1994), 60-65.
אמנון שפירא, "יעקב ועשו קריאה רב משמעית", עיוני מקרא ופרשנות ד' (תשנ"ז), עמ' 249-282.
ר' נסים גירונדי, דרשות הר"ן, דרוש שני.
משה גרסיאל, "המבנה הספרותי והמסר בסיפורי יעקב ועשו", הגות במקרא ד', (1983), 69-123.
עירית אמינוף, "ההיה העקב למישור?", אחד מקרא ושנים מדרש, עמ' 69-123.
David Daube, "Summum Ius -- Summa Iniuria", *Studies in Biblical Law*, (1947).
Joseph Rackman, "Was Isaac Deceived?", *Judaism* 43,1, (1994), pp. 37-45.
יעקב ויוסף: "כי בן זקונים הוא לו", כתנת הפסים, חלומות יוסף "ואביו שמר את הדבר".
יואל בן נון, "הפלוג והאחדות - כפל הטעות המרה והלם הגילוי: מפני מה לא שלח יוסף (שליח) אל אביו?", מגדים א' (תשמ"ו), עמ' 20-31.
דניאל טרופר, "ישן מפני חדש תוציאו" זווית ראייה חדשה להבנת ספור יוסף ואחיו.
שולמית אליצור, "הספור המקראי בפיוט עיונים במעשה יוסף ואחיו", מחקרים במקרא ובחנך (תשנ"ו), עמ' 21-32.
יוסף ואחיו: שנאת אחים, מי מכר את יוסף?
Adele Berlin, "Point of View", *Poetics and Interpretation of Biblical Narrative*, 1983, pp. 43-151.
Edward L. Greenstein "An Equivocal Reading of the Sale of Joseph", pp.114-125. *Literary Interpretations of Biblical Narrative*.
E. Levesque, "Les Mots Egyptiens Dans L'histoire De Joseph", *Revue Biblique*, (1989) pp. 412-419.
Josie Glausiusz, "A Natural History of Mummies", *Discover Magazine*, May 1998, p. 23.
משה אברבך, "יוסף ואחיו - בראי תולדות שבטי ישראל", בית מקרא לב (תשמ"ז), עמ' 114-120.
יהודה וראובן: שאלת בכורה ובחירה.
גבריאלי חיים כהן, "מנהיגות בעמות בסיפורי יוסף, הגות במקרא (ד) 1983, עמ' 129-149.
מאיר שילוח, "ויאמר...ויאמר", ספר קורנגרין, ת"א תשכ"ד עמ' 251-267.
Judah Goldin, "Reuben", *Minhah le-Nahum*, England (1993), pp.133-141.

יהודה ותמר:סוגית היבום

Judah Goldin, "The Youngest Son or Where Does Genesis 38 Belong", JBL 96/1 (1977) 27-44.

J.Alberto Soggin, "Judah and Tamar (Genesis 38)", Of Prophets' Visions and the Wisdom of Sages, England (1993).

Aaron Wildavsky, "Survival Must Not Be Gained Through Sin: The Moral of the Joseph Stories Prefigured Through Judah and Tamar", JSOT 62 (1994), pp. 37-48..

אשת פוטיפר: יוסף הצדיק, "קיים זה מה שכתוב בזה".

James Kugel, In Potiphar's House: The Interpretative Life of Biblical Texts, San Francisco (1990).

פרשני ימי הביניים:

רש"י

רשב"ם

ראב"ע

רמב"ן

צור המור

אברבנאל

יצחק עראמה

רד"ק

בעל הטורים

חזקוני

רס"ג

בחיי

ספורנו

יוסף בכור שור

ספרות רבנית פרשנים מודרניים

מדרש רבה ר' ד.צ. הופמן

מדרש תנחומא נצי"ב

מדרש שכל טוב שד"ל

מדרש לקח טוב ארליך

מדרש הגדול בנו יעקב

אגדת בראשית תורה שלמה

ספר הישר

נחמה ליבוביץ, עיונים בספר בראשית-דברים, ירושלים, (תשנ"ח).

פנינה גלפז- פלר, ויולד יחסי ילדים והורים בסיפור ובחוק המקראי

Nahum Sarna, The JPS Torah Commentary, Genesis, Phil.(1989).

E.A. Speiser, The Anchor Bible, Genesis, , NY (1962).

Eric Lowenthal, The Joseph Narrative in Genesis: An Interpretation, NY (1973).

Louis Jacobs, "The Problem of the Akedah in Jewish Philosophy", in Kierkegaard's Fear and Trembling, (Alabama, 1981).

Course/Module evaluation:

End of year written/oral examination 0 %

Presentation 0 %

Participation in Tutorials 40 %

Project work 60 %

Assignments 0 %

Reports 0 %

Research project 0 %

Quizzes 0 %

Other 0 %

Additional information: